Emro Science and Education
Open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 2 (2026) · "Milliy statistika tizimida yangi bosqich: barqaror rivojlanish maqsadlari, xalqar... DOI: 10.5281/zenodo.24320376

"MILLIY STATISTIKA TIZIMIDA YANGI BOSQICH: BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI, XALQARO STANDARTLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR"

SANOAT TARMOQLARINI RAQAMLI TRANSFORMATSIYA ASOSIDA RIVOJLANTIRISH TENDENSIYALARI

TDIU mustaqil izlanuvchisi
RAIMJANOV DEMIR RAIMJANXOJI

Sanoat tarmog'i har qanday mamlakatning iqtisodiy salohiyatini mustahkamlashda muhim rol o'ynaydi. U nafaqat iqtisodiyotda qo'shilgan qiymatni yaratish, balki ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish, yangi texnologiyalarni joriy etish hamda eksport salohiyatini oshirishda asosiy drayver hisoblanadi. Xalqaro iqtisodiy sharoitlarda raqobatbardoshlikni saqlab qolish va global bozorlarda o'rin egallash uchun sanoat tarmoqlarini samarali va barqaror rivojlantirish zarur. O'zbekiston iqtisodiyotida ham sanoat tarmoqlarining ulushi va ahamiyati so'nggi yillarda sezilarli darajada oshib bormoqda.

Xususan, 2024-yilda mamlakat miqyosida yalpi ichki mahsulot tarkibida sanoat mahsulotlarining ulushi 25,1 foizni tashkil etib, bu ko'rsatkich 2023-yilga nisbatan 101,6 foizni tashkil etgan, Andijon viloyatida esa YAHM tarkibida sanoat mahsulotlarining ulushi 2024-yilda 28,8 foizga teng bo'lgan [7]. Demak, aholining iste'mol talabini qondirish, eksport salohiyatini oshirish hamda yangi ish o'rinlari yaratishda sanoat tarmoqlarining roli tobora oshib bormoqda. Mazkur o'sish tendensiyasi, jumladan, qayta ishlash, mashinasozlik, yengil va kimyo sanoatida kuzatilmoqda. Shu bilan birga, hududlar kesimida sanoat mahsulotlarining yalpi hududiy mahsulotdagi ulushi ortib borayotgani iqtisodiyotning diversifikatsiya holati, mintaqadagi infratuzilma loyihalarining amalga oshirilishi va investitsion muhitning yaxshilanishi bilan bevosita bog'liq.

Bundan tashqari, sanoat tarmoqlarida yuqori qo'shilgan qiymat yaratadigan sohalarni rivojlantirish orqali eksportbop mahsulotlar ishlab chiqarish ko'lamini kengaytirish, shuningdek, ichki bozorda import o'rnini bosuvchi tovarlarni ishlab chiqarish hajmini oshirish strategik maqsad sifatida belgilab olinmoqda. Ayni paytda davlat siyosatida tarmoqlararo kooperatsiyani kuchaytirish, sanoatni raqamlashtirish va zamonaviy texnologiyalarni joriy etish orqali ishlab chiqarish samaradorligini oshirish ustuvor yo'nalishlardan biri bo'lib qolmoqda [4].

Shu boisdan, sanoat tarmoqlarining rivojlanishining o'ziga xos xususiyatlarini aniqlash, tahlil qilish va ularni raqobatbardoshlikka olib keluvchi strategik yo'nalishlarni belgilash muhim ilmiy va amaliy ahamiyat kasb etadi. Bu esa milliy sanoat siyosati va iqtisodiy rivojlanish strategiyasini takomillashtirishga, shuningdek, investitsiyaviy va texnologik salohiyatni oshirishga xizmat qiladi. Umuman olganda sanoat tarmoqlarining barqaror va uzluksiz rivojlanishi mamlakat iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish, tashqi iqtisodiy faollikni

Published: 05.06.2026

Cite this article: Raimjanov Demir Raimjanxoji (2026). Sanoat tarmoqlarini raqamli transformatsiya asosida rivojlantirish tendensiyalari. Emro Science and Education, 2(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.24320376

© 2026 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

kuchaytirish va makroiqtisodiy barqarorlikni ta’minlashda hal qiluvchi ahamiyat kasb etmoqda.

Mazkur holatlar va tendensiyalarni teranroq tahlil etish hamda ularning iqtisodiy tizimdagi o‘rni va ahamiyatini to‘liq anglash maqsadida ilmiy-metodologik yondashuvlarga asoslangan adabiyotlar tahlili alohida ahamiyat kasb etadi. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 22-yanvardagi PF-6-sonli “To‘qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatida qayta ishlash zanjirini rivojlantirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar to‘g‘risida”gi1 , 2024-yil 1-maydagi PF-71-sonli “To‘qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini rivojlantirishni yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi [1, 2] Farmonlari hamda O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentyabrdagi PQ-300-sonli “O‘zbekiston – 2030” strategiyasini 2023-yilda sifatli va o‘z vaqtida amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Qarori3 bilan tasdiqlangan “O‘zbekiston-2030” strategiyasini 2023-yilda sifatli va o‘z vaqtida amalga oshirish chora-tadbirlari to‘g‘risidagi qaroriga muvofiq, viloyatlarda sanoat zonalarini tashkil etish, mahalliy xomashyodan samarali foydalanish hamda uni chuqur qayta ishlash orqali sanoat tarmoqlarini rivojlantirish bo‘yicha keng imkoniyatlar yuzaga kelmoqda. Mazkur jarayon mavjud resurslardan oqilona foydalanish asosida sanoat tarmoqlarining barqaror rivojlanishiga xizmat qilmoqda [3].

So‘nggi yillarda O‘zbekiston sanoat sohasi iqtisodiyotni tarkibiy jihatdan modernizatsiya qilish, yalpi ichki mahsulotda sanoat ulushini oshirish, hududlararo ishlab chiqarish muvozanatini ta’minlash kabi ustuvor yo‘nalishlarda jadal rivojlanmoqda. 2026- yil yanvar-mart oylarining dastlabki ma’lumotlariga ko‘ra, ko‘rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 293 605,1 mlrd so‘mni tashkil etdi. Bu ko‘rsatkich 2025- yil yanvar-mart oylari bilan solishtirganda ko‘rsatilgan bozor xizmatlari hajmining real o‘sishi 16,1 %ni tashkil etdi. 2026- yilning yanvar-mart oylarida bozor xizmatlarining umumiy hajmida Toshkent shahrining ulushi 40,0 %ni (117 306,2 mlrd so‘m) tashkil etdi. Bu ko‘rsatkich 2025- yil yanvar-mart oylari bilan solishtirganda real o‘sish indeksi 118,4 %ni tashkil etdi. Shuningdek, viloyatlar kesimida eng yuqori hajm Samarqand (21 620,4 mlrd so‘m, ya’ni, bozor xizmatlari umumiy hajmining 7,4 %ini egalladi), Farg‘ona (19 803,0 mlrd so‘m, ya’ni 6,7 %), Toshkent (19 767,9 mlrd so‘m, ya’ni 6,7 %) va Namangan viloyatida (14 833,1 mlrd so‘m, ya’ni 5,1 %) kuzatildi. Sirdaryo viloyatida ko‘rsatilgan bozor xizmatlari hajmi 3 913,8 mlrd so‘mni yoki umumiy xizmatlar hajmining 1,3 %ini tashkil etganligini ko’rishimiz mumkin [7].

Andijon viloyati sanoatining ixtisoslashganlik koeffitsiyenti so‘nggi yillarda barqaror o‘sish tendensiyasini namoyon etmoqda. Bu holat viloyat sanoatining muayyan tarmoqlarga chuqur ixtisoslashuvi va ularning milliy darajadagi ulushining ortib borayotganidan dalolat beradi. Ayniqsa, mashinasozlik, elektrotexnika va to‘qimachilik sanoatlari bo‘yicha ixtisoslashuv

ko‘rsatkichlarining yuqoriligi viloyatning ushbu yo‘nalishlarda yetakchi o‘rinda ekanini tasdiqlaydi.

Andijon viloyati sanoati yuqori ixtisoslashuv va eksport salohiyatiga ega bo‘lib, hudud iqtisodiyotini rivojlantirishda muhim rol o‘ynaydi. Biroq energiya resurslari va ishchi kuchi malakasini oshirishdagi kamchiliklar sanoat samaradorligiga salbiy ta’sir ko‘rsatmoqda. Innovatsiya va modernizatsiyaga yo‘naltirilgan investitsiyalar sanoatni yanada rivojlantirish uchun muhim imkoniyatlar yaratadi.

Shu bilan birga, energetika sektorida investitsiyalarni jalb qilish va ilg‘or energiya tejash texnologiyalarini joriy etish orqali ishlab chiqarish quvvatlaridan to‘liq foydalanishni ta’minlash, ishlab chiqarish infratuzilmasini modernizatsiya qilish, raqamlashtirish va avtomatlashtirishni kengaytirish, mahalliy kadrlar malakasini oshirish uchun kasb-hunar maktablari, oliy ta’lim muassasalari va sanoat korxonalari o‘rtasida hamkorlikni mustahkamlash, shuningdek, xalqaro hamkorlik va texnologiya almashinuvini rivojlantirish hamda innovatsion ishlanmalarni sanoatga joriy etishni rag‘batlantirish zarur hisoblanadi.

Foydalanilgan adabiyotlar ruyxati

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28- yanvar PF-60-son 2022– 2026-yillarga mo‘ljallangan “Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”gi Farmoni https://lex.uz/ru/docs/-5841063

2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2025-yil 22-yanvardagi PF-6-sonli “To‘qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatida qayta ishlash zanjirini rivojlantirish bo‘yicha qo‘shimcha chora-tadbirlar”gi Farmoni https://lex.uz/docs/-7330228

3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2024-yil 1-maydagi PF-71-sonli “To‘qimachilik va tikuv-trikotaj sanoatini rivojlantirishni yangi bosqichga olib chiqish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi Farmoni https://lex.uz/docs/-6908347

4. Muxtarov M.M. Sanoat tarmog‘ini rivojlanishining o‘ziga xos xususiyatlari. Ilmiy, amaliy va ommabop jurnal. № 12-son dekabr, 2025-yil.

5. Mirzayev B.X. Sanoat tarmoqlarini rivojlantirishda innovatsion yondashuvlar. – Toshkent: Iqtisodiyot, 2022. – 184 b.

6. Nazarov A.N. O‘zbekistonda sanoat klasterlarini rivojlantirish strategiyasi // Iqtisodiyot va ta’lim. – 2023. – №2. – B. 45-51.

7. www.stat.uz